

ŠTEV. 10

1-9-3-9

**STENOGRIFSKA
ČEBELARSKA
DRUŠTVA**

GLASILO

SLOVENSKEGA
ČEBELARSKEGA
DRUŠTVA

V
LJUBLJANI

LETNIK
XLII

Vsebina:

O čebelnjem želu in strupu	149	Čebelarjenje s kranjci	156
Iz zgodovine sporov med prevaževalci čebel na pašo in čebelarji domačini v 18. in 19. stoletju	151	Ctivo za začetnike	158
Zanimivo samo dobre panje!	153	Oktober	158
Čebelarstvo na kmetijski razstavi v Ljubljani	155	Kotiček za radovedneže	159
Ali ste poskusili?	156	Opazovalne postaje	160
		Društvene vesti	161
		Naše podružnice	161
		Paberki iz domačih in tujih virov	162

Mali oglasi

Prodajam nov čebelnjak s 14 naseljenimi A. Z. panji 10 A. Z. panjev je novih. Cena z orodjem in točilom 4000—din. — Zgajner Ivan, čevljar, Arclin 43. p. Vojukar pri Celju.

Prodajam 50 kranjčev z dobro zalogo medu. Cena po dogovoru. — Rok Vilfan, Dobropolje p. Brezje na Gorenjskem.

Prodajam zaradi bolezni 15 naseljenih A. Z. panjev na 11 okvirjev, med temi je 10 panjev prirejenih za vzrejo matic na 3 okvirjih. Prodajam skupno ali posamezne panje. Cena po dogovoru. — Trink Alojzij, Ljubljana, Hranilniška c. 5.

Prodajam večjo količino ajdoveca — pitanca. Cena po dogovoru. — Lovrenčič Martin, sodar, Filovec p. Bogojina.

Prodajam večjo množino suhih čebel od podrtih panjev. Cena po dogovoru. — Črne Simon, Sp. Gorje št. 17. pri Bledu.

Prodajam 20 A. Z. panjev, 10 kranjčev, nekaj čebelarstva orodja in nov čebelnjak za 30 A. Z. panjev. Čebele so v kraju z dobro ajdovo pašo, kjer lahko ostanejo na mestu več let. Cena 6000—din. — Ignacij Omahen, župnik, Dobrničice.

Prodajam 6 naseljenih A. Z. panjev na 9 satov. Cena po dogovoru. — Potočnik Pavel, Litija.

Prodajam moderen čebelarški voz urejen za 44 A. Z. panjev. Cena 5000 = pettisoč din. — Mally Mirko, Slov. Bistrica.

Sejni zapisniki.

XXII. seja dne 28. julija 1939. Odbor je odobril premestitev zaloge čebelarških potrebščin iz Kmetijske družbe v Mariboru v trgovino g. Črepinka ter popravo strehe Janševoga doma. Razpravljal je o čebelarški razstavi na velesjemu in sklepal tudi o tečaju za bolezenske strokovnjake, čeb. mojstre in predavatelje. G. Stojkovič je iz zdravstvenih ozirov odstopil kot odbornik iz ožjega odbora. Na njegovo mesto je bil povabljen g. župnik Tavčar. Ker je tudi on odklonil vabilo zaradi prezaposlenosti, je bil povabljen v ožji odbor g. Simenc Anton iz Podgore, ki je vabilo sprejel. Odbor je zaradi zatiranja kužnih čebelnih bolezni odredil pregled čebelnjakov v Podgorcih in pri Sv. Lenartu pri Ormožu. Pregled je izvršil g. Komel iz Ptuj. Razpravljalo se je tudi o prodaji in izvozu medu.

XXIII. seja dne 11. avgusta 1939. Odbor je razpravljal in sklepal o ajdovih pasiščih, o velesejmski čebelarški razstavi in o zadevah Čebelarne.

XXIV. seja dne 25. avgusta 1939. Odbor je vzel na znanje poročilo o pregledu čebelnjakov v Ormoški okolici, poročilo o razdelitvi sladkorja in o tečaju za bolezenske strokovnjake.

XXV. seja dne 7. septembra 1939. G. Simenc se je prvič udeležil seje ožjega odbora. Vodja Čebelarne je poročal odboru o delu in uspehu velesejmske čebelarstva razstave. Odbor je odobril poročilo o pregledu čebelnjakov v Račah. Podružnici Ormož—Vel. Nedelja je bilo izraženo sožalje glavnega odbora zaradi smrti zaslužnega podružničnega odbornika g. Kuessa. Predsednik g. Znidaršič in tajnik sta se zglasila pri šefu veter. odd. banske uprave, g. svetniku dr.

Hribarju zaradi tečaja za bolezenske strokovnjake. Odbor je razpravljal tudi o plemenitni postaji v Kamniški Bistrici, ter o organizaciji čebelarjev in pospeševanju čebelarstva v murskasoboškem okraju. Razpravljal je tudi o ustanovitvi znanstvenega zavoda.

XXVI. seja dne 15. septembra 1939. Na tej seji je odbor razpravljal o tekočih zadevah društva in o seji širšega odbora.

XXVII. seja širšega odbora dne 17. septembra 1939. Širši odbor je odobril sklepe ožjega odbora, ki jih je ta napravil od zadnje seje širšega odbora, odobril je blagajniško poročilo upravnega oddelka in poročilo o delovanju in stanju Čebelarne, razpravljal pa je o izvozu medu, o tečaju za bolezenske strokovnjake, o čebelarstem izrazoslovju, o kooptiranju vsakokratnih predsednikov Zveze v Mariboru in Kranju v širši odbor, o delitvi sladkorja, o organizaciji čebelarstva v okraju Murska Sobota in o znanstvenem zavodu. Pri slučajnostih pa je odbor razpravljal o pogreškah, ki so se pojavile pri ureditvi ajdovih pasišč in pri prevažanju čebel v pašo. Društveni odbor bo skušal po okrajnih načelstvih prevoz na ajdova pasišča urediti.

STARI LETNIKI ČEBELARJA.

Društvo ima v zalogi mnogo starih letnikov, kompletnih in posamezne številke, ki jih proda po nizki ceni 15 din za letnik in po 2 din posamezne številke. Prilika je dana, da si čebelarji izpopolnijo letnike.

Glasilo Slovenskega čebelarskega društva v Ljubljani

Izhaja mesečno.

Številka 10

V Ljubljani, 1. oktobra 1939

Letnik XLII

O čebeljem želu in strupu

Vlado Rojec — Litija.

(Konec.)

Kakor marsikateremu strupu, tako se človek sčasoma privadi tudi čebeljemu strupu. Čebelarji, ki imajo mnogo opravka s čebelami, sploh ne otekaajo. Pri pikih ne čutijo dosti več kakor pri vbohu s šivanko. Nekateri ljudje ostanejo za strup občutljivi vse svoje življenje, dočim je drugim imuniteta že prirojena. Zanimivo pa je, da se lahko imuniteta nenadoma sprevrže v preobčutljivost. Poznam čebelarje, ki so prenesli nešteto pikov brez najmanjših posledic, a so morali na starost čebele opustiti, ker so jih začele napadati po vsakem pikih take bolečine in slabosti, kot jih opažamo le pri najbolj občutljivih ljudeh. O sebi moram priznati, da nisem bil nikdar popolnoma imun. Odpornost, ki si jo pridobim čez poletje, pozimi vedno nekoliko popusti. Spomladi, vsaj spoočetka, spet otekaam; dogodilo pa se mi je že, da se je oteklina nepričakovano pojavila celo v dobi domnevne imunitete po kakem popolnoma nedolžnem pikih.

Na živali deluje strup različno. Zastrupljene muhe, troti in metulji poginejo v nekaj minutah. Niti čebela sama ne kaže posebne odpornosti proti strupu, ki ji ga je injicirala v telo kaka sovrstnica. Po opazovanjih dr. Zandra se pičene mlade race nikdar ne opomorejo. Isto bo veljalo tudi za mlade purane, ki so do skrajnosti občutljivi celo za opekline povzročene po koprivah. Kokošim, vsaj starejšim, pik ne škoduje. Često sem jih opazoval pred čebelnjakom, ko so pobrale mrtyvice, a so se tu in tam zapodile tudi za kako živo čebelo, jo ujele, zmrvile s kljunom in spravile po grlu v želodec. Govedu čebele niso nevarne. Baj

ga niti ne napadajo radi odvratnega vonja, ki ga izpuhteva. Drugače je pri konjih. Znani so primeri, ko je pri prevozu v pašo nastala pri kakem panju reža, skozi katero so privrele čebele in se vrgle na vprežene živali, da so podivjale, razbile voz in tovor ter končno ugonobile še same sebe.

Sredstev, ki morejo omejiti škodljivo delovanje čebeljega strupa, ali vsaj ublažiti bolečine po pikih, imamó več. Eno najbolj znanih domačih zdravil je amonijak. Moj tast ga je imel vedno kako stekleničico v svojem čebelnjaku, ne toliko radi sebe, kolikor zaradi učencev, ki so jo včasih skupili pri pouku in delu na šolskem vrtu. Jaz imam navado, da po pikih, ko izderem želo, kožo močno naslinim. Ne vem, kako sem prišel do tega, toda zdi se mi, da bolečina potem hitreje popusti in da preprečim tudi otekanje. Morda si samo utvarjam, morda temelji uspeh na avtosugestiji, ki dela pri nekaterih ljudeh čudeže, ni pa izključeno, da vsebuje tudi človeška slina nekaj takih snovi, ki morejo nevtralizirati čebelji strup. Mimogrede naj vas opozorim, da je treba pri izdiranju žela paziti, kolikor je to pač mogoče, da ostane strupni mehurček nedotaknjen. Treba se je namreč izogibati iztiskanju še onega strupa v rano, kolikor ga je ostalo v mehurčku. Z nohti, ki morajo biti bolj na dolgo pristriženi, primete želo pod mehurčkom in ga sunkoma potegnete iz rane. Če imate pri roki žepni nožiček, nastavite rezilo čim nižje ob želu, nakar ga s hitrim pritiskom prsta z nasprotne strani in potegljajem navzgor izderete.

V kompliciranih primerih zastrupljenja uporabljajo zdravniki ekstrakt iz obledvične žleze, tako zvani suparenin. Injicirajo ga opikancu v primernih dozah pod kožo. Podoben preparat je ricedrin, ki pa se jemlje notranje. Lekarne ga prodajajo v

tabletah. Tablete so se izbornobno obnesle zlasti pri čebelarjih, ki so postali zaradi starosti, bolezní ali kakega drugega vzroka za pike preobčutljivi. Pol tablete zvečer in pol tablete zjutraj pred opravitki v čebelnjaku navadno zadostuje, da se ubranijo težjih posledic zastrupljenja.

Zelo učinkovito sredstvo proti piku je aloa. Po navodilih dr. Venzmerja je treba v prah zmleto aloo zmešati v razmerju 20 : 100 pri 60° C z etilnim alkoholom, zmes pa po pet do šestdnevni maceraciji skrbno filtrirati. Tako pridobljeno tekočino utremo v kožo na pičenem mestu. Ker alkohol polagoma izhlapi, ostane na koži samo lahna obloga aloe, ki je ne smemo odstranjevati. Če mažemo neposredno po piku, bolečina in srbenje kmalu odjenjata, oteklina pa se največkrat ne pojavi. Proti oteklinam nadalje priporočajo obkladke, namočene v svinčevi vodi, kisu ali alkoholu, rezine surovega krompirja, mrzla prst, olje, čebuljni sok in razna hladeča mazila.

Doslej smo ves čas govorili o slabih lastnostih čebeljega strupa. Razen teh pa ima vendarle tudi nekaj dobrih. Med narodom je vera v njegovo zdravilno moč zelo utrjena. Izkazal se je zlasti pri reumatičnih obolenjih. V potrdilo naj vam povem zgodbo o krojaču, ki se je zdravil s čebeljim strupom na dokaj svojevrsten način, a dosegel, kot so mi zatrjevali njegovi znanci, prav zadovoljiv uspeh.

Imenovani krojač je živel nekje na Notranjskem. Bolehal je že več let na reumatizmu, ki ga je naposled tako izdelal, da je mogel hoditi le še ob bergljah. Ko je obupal nad vsemi zdravniškimi nasveti in zdravili, za katera je zmetal že lepe denarce, se je odločil, da preizkusi še lečenje s čebeljimi piki. Njegov sosed je imel nekaj panjev čebel. Z njim se je domenil, da mu pomaga kot zdravniški operater. V injekcijske svrhe sta si izbrala čebele najbolj divje družine, pred katero je imel respekt celo sosed, dasi je bil star in izkušen čebelar. Soparnega poletnega popoldneva, ko so čebele še bolj razdražene kakor običajno, je prišepal krojaček pred sosedov čebelnjak. Zvlekel je hlače do kolen, privihnil srajco in pomolil suhljati del telesa, kjer izgubi hrbet svoje pošteno ime, pred žrelo izbranega panja. Sosed se je postavil ob strani s šibo v roki. Na povelje krojača je poropotal po panjski končnici in krepko podrezal med čebele, da so se vsule skozi žrelo kakor ob roju. Sledil je prizor, ki ga je nemogoče točno popisati. Krojaček je najprej padel

na kolena, kot bi mu kdo spodmaknil tla pod nogami. A že v naslednjem trenutku se je izmotal iz hlač in jo ucvrl brez njih, brez bergelj, pa menda tudi brez reumatizma proti domu, da bi ga najboljši tekač ne dohajal. Sedem dni in sedem noči je negoval otečeni del telesa v postelji. Ko je vstal, je v svoje veliko zadoščenje ugotovil, da je reumatizem popustil. Vsaj berglje so mu postale nepotrebne. Sosed jih je shranil za spomin v svojem čebelnjaku in še danes jih rad pokaže obiskovalcem kot dokaz za neprecenljivo zdravilno moč čebeljih pikov.

A pustimo šalo na strani! Dejstvo je pač, da se je čebelji strup kakor nešteto drugih uveljavil tudi v zdravniški praksi. Zdravljenje z njim je sicer preprosto, vendar nekoliko drugačno, kot sta si ga zamislila notranjski krojač in njegov sosed. Čebelo ujamemo za krila in jo pritisnemo na stegno, laket ali na hrbet bolnika, da ga piči. Najprej prejme eno, kvečjemu dve taki injekciji, potem pa postopoma vsak dan več. Bolnik spočetka ne oteče. Šele po kakem 20 piku dobi oteklino. Čez čas postane spet imun. Že s pojavom oteklín se ponavadi zboljša zdravje, z imuniteto pa nastopi popolno okrevanje.

Pred vojno se je mnogo bavil s tem načinom lečenja reumatizma mariborski zdravnik dr. Terč. V sedmih letih ga je preizkusil na 173 pacientih. Po njegovem mnenju pomaga le proti pravemu reumatizmu, ne pa proti protinu. Okrevanje ni trajno. Čez kakega pol leta se bolezen lahko spet povrne. Zastareli primeri zahtevajo več pikov kakor akutna obolenja. V novjšem času delajo poizkuse z razredčenim strupom, ki ga odvzemajo čebelam in ubrizgavajo z običajnimi injekcijskimi iglami, vendar proces lečenja znanstveno še ni pojasnjen.

Verjetno je, da ima čebelji strup še kak druga zdravilna svojstva. Mnenje, da dočakajo čebelarji visoko starost baš radi tega, ker jih čebele tolikokrat opikajo, je splošno razširjeno. Za takimi preprostimi domnevami pa tiči vedno nekoliko resnice.

NEPLAČANA ČLANARINA.

Blagajniški vpisi izkazujejo, da je še velik znesek članarine neporavnan. Odbor je poslal obračune vsem podružnicam, ki jih prosimo, da zaostalo članarino nemudoma izterjajo. Čebele so letos vsaj toliko nabrale, da čebelarji lahko utrpé 35 din za članarino. Leto gre h koncu, hitíte, da bo mogoče račune v redu zaključiti!

Iz zgodovine sporov med prevaževalci čebel na pašo in čebelarji domačini v 18. in 19. stoletju

Stane Mihelič.

(Nadaljevanje.)

IV. Čebelarški patent M. Terezije iz l. 1775, njegov nastanek, pomen in veljavnost.

Čebelarški patent M. Terezije je važen mejnik v zgodovini čebelarstva zakonodaje sploh, zlasti pa je mnogo pripomogel k razvoju čebelarstva v nekdanjih avstrijskih deželah, ker ga je osvobodil raznih fevdalnih pravic, dajatev in obveznosti. Obenem z „Inštrukcijo za čebelarške mojstre“ ga je izdala cesarica M. Terezija dne 18. aprila 1775. leta.

Že l. 1954. sem v svoji knjigi „Anton Janša, slovenski čebelar“, na str. 114. trdil, da „je bil posledica... Janševe akcije (za ustanovitev čebelarške družbe v avstrijskih deželah; op. pis.) cesaričin patent, ki ga je popolnoma v smislu Janševih načel sestavil Raab, in „Inštrukcija za čebelarške mojstre, ki so od države nastavljeni in morajo pri čebeljakih javno poučevati na preizkušnih temeljnih naukih Janše, prvega čebelarškega učitelja na Dunaju.“ Zdi se mi važno, da na tem mestu to svojo trditev še bolj podprem in pa da navedem še nekatere druge važne ugotovitve k patentu, o katerem se je že sicer mnogo pisalo, a vedno površno zaradi nepoznavanja virov, včasih povsem napačno, nikoli pa ne tako, da bi bil človek lahko dognal, kje so bili pač tisti neposredni vzroki, ki so patent spravili v življenje.¹

Čebelarški patent in Inštrukcija, ki sta bila izdana dne 8. aprila 1775. l. takrat le

za Dolenjo Avstrijo in Moravsko, dne 30. avgusta 1776 pa tudi za Češko, sta nastajala vsaj že od l. 1773. dalje, t. j. v času, ko je živel Anton Janša in deloval kot čebelarški učitelj na dunajski čebelarški šoli. Njegovo in njegovih učencev delo je zlasti v praksi zadevalo na ovire, ki so bile med drugimi v zvezi tudi s pomanjkljivo čebelarstvo zakonodajo v tedanjih avstrijskih deželah. Zlasti med podeželskim ljudstvom, t. j. med kmeti podložniki, katerim je bilo vse delo vlade za povzdigo čebelarstva v prvi vrsti namenjeno, kakor bomo videli, to delo ni našlo pravega odziva. Preveč jih je žulil fevdalni jarem vsepovsod in zato tlačilo nezaupanje do vseh novotarij, ki so jih priporočale oblasti. Kmetje podložniki so namreč videli v tem delu vlade le nov način, kako bi jim oblasti naprtile nove dajatve. V novoustanovljenih kmetijskih družbah pa so sedeli po večini sami fevdalci, ki tudi niso bili preveč navdušeni s priporočanjem vladi, kako bi se dalo povzdigniti čebelarstvo na deželi, ker so vedeli, da bi bili pri takih ukrepih vlade oni sami tisti, ki bi imeli škodo.

Janša je zato predložil vladi „Načrt čebelarške družbe, ki bi se lahko osnovala v avstrijskih deželah“ in ki bi imela nalogo dvigniti in razširiti zanimanje za čebelarstvo.² Vlada in pa tudi tisti, katerim je vlada predložila v presojo ta „Načrt“, se niso ogrevali zanj. Ustanovitev take družbe bi bila pač zvezana z novimi stroški državne blagajne, marsikaj pa bi bilo padlo tudi na rame fevdalnih gospodov; poleg tega pa so bile že itak ustanovljene kmetijske družbe, ki jim je bil namen pospeševati vse gospodarske panoge, torej tudi čebelarstvo. Po Janševem v „Načrtu“ izraženem mnenju, kakšne zapreke so čebelarstvu na poti, so zato po naročilu cesarice M. Terezije sestavili predloge, kako bi se dale te zapreke odstraniti brez ustanovitve po Janši predlagane čebelarške družbe. Te predloge je potem vlada poslala v presojo dolenjeavstrijski deželni vladi, okrajnemu poglavarstvu na Dolenje in Gorenje Avstrijskem in guberniju na Moravskem. Med drugim stoji v teh predlogih: „Nihče ne misli na to, da bi se ustanovila (po Janši; op. pis.) predlagana čebelarška družba... pač pa je Nj. Vel. (M. Terezija; op. pis.) sklenilo na eni strani skrbno odstraniti vse zapreke, ki ovirajo razvoj (čebelarstva; op. pis.), na drugi strani pa ga kolikor mogoče podpirati.“

² Objavljen slov. prevod Načrta i. dr. v zvezi z njim glej Mihelič (III, 4c)!

¹ a) P. Gesetze u. Verfügungen (III, 4b); b) Postave in zaukazi o čebelarstvu. (Slovenska okrajšana in pomanjkljiva objava nemške razprave, navedene v IV, 1a), Slov. čebela 1773, I in Slov. čebela 1774, II; c) Čebelarstvo prost oddelk kmetijstva, Slov. čebela 1776, IV; č) Beck, Dr. P. A., Das Bienenrecht in Oesterreich. Posebni odtis iz Oester.-ungar. Bienen-Zeitung. Wien 1885; d) Dr. Pavel Aleks. Beck, Čebelarška postava v Avstriji. Poslovenil F. P. J., Slov. čebelar in sadjerejec 1885, III; e) Čebelno právo v Avstriji. (Po dr. Pavla Aleša Becka: Bienen-zucht in Oesterreich). Ponatis iz „Kmetovalca“ l. 1894., Slov. čebelar 1899, II; f) Čebelarške postave Marije Terezije. (Priobčil Fr. Rojina), Slov. čebelar 1899, II; g) Prosser Josef, Geschichte der Bienenzucht in Oesterreich, Wien 1915; Mihelič (III, 4c) in tam objavljena literatura.

Med odgovori, ki jih je na te predloge prejela vlada na Dunaju, je ohranjeno obširno poročilo dolenjeavstrijske deželne vlade z dne 17. julija 1775. I. Dolenjeavstrijska deželna vlada je sestavila to svoje poročilo, oziroma pripombe k vladnim predlogom, na podlagi podrobnejših poročil, ki jih je dobila od svojih okrožnih uradov in dolenjeavstrijske ekonomske družbe. Glavne zapreke nemotenemu razširjanju čebelarstva in njegovi povzdigi bi bile v izvlečku tega poročila (ki sem mu vrstni red posameznih točk iz vzrokov, da bi bila lažja primerjava s posameznimi točkami v patentu, spremenil) sledeče:

1. Kmet mora plačevati desetino od števila panjev, medu in voska.

2. Bojazen kmečkega ljudstva, da bi bilo z razširitvijo svojega čebelarstva podvrženo novim davčnim obremenitvam, ki bi bile večje kot pa korist čebelarstva sama.

3. Gospodi ni za to, da bi se kmet opomogel. Tisti, ki so se izučili čebelarstva na Dunaju pri Janši, koristijo le gospodi s svojim znanjem, oskrbniki in uradniki pa skrbijo tudi le zase in za svojega gospoda. Kmet sam je reven in si ne more kupiti niti prvega panja.

4. Podložniku je prepovedano pomnožiti si število panjev in svobodno trgovati s čebelami, medom in voskom, kajti gospoda si lasti izključno pravico in monopol nad trgovino. Kmet mora zato prodajati svoje čebelarke pridelke pod vsako ceno.

5. Čebelar podložnik ne sme zasledovati svojega roja na tujem zemljišču.

6. Čebelar uničuje tuje čebele na vse mogoče načine, češ da ropajo njegove panje.

7. Kadar spodrezujejo nepoučeni čebelarji med, žvepljajo čebele in jih še na druge načine moré, ter si tako sami delajo škodo.

8. Kmet noče kupiti panjev, ker se drži vraže, da bo imel s čebelami le tedaj srečo, če mu bo kdo prvi panj poklonil.

9. Kmetu je prepovedano prevažati čebele na pašo ali pa je to zvezano z velikimi stroški, kakor s plačevanjem cestnine, mostnine i. dr. dajatev. Tudi prepovedujejo gospodarji, da bi čebele podložnikov letale na pašo na njihova zemljišča, češ da uničujejo poljske, vrtné i. dr. sadeže. Zato se vladi priporoča, naj uredi pašne razmere, določi skupna pasišča, ki bodo primerno zavarovana in na njih čebele zaščitene pred vremenskimi nepravilnostmi, kot je bilo to urejeno na Francoskem. Vlada naj dalje pospešuje sajenje medečih rastlin, določi pri-

merne premije za posebno marljive čebelarje po deželah, poskrbi naj za izdajo kratkega navodila o gojenju čebel i. dr.

10. Ker čebel ni mogoče zapirati na varen prostor kot druge domače živali, zlasti na paši, zato so čebelarji pogosto okradeni, tatovi pa le redko in malo kaznovani, ker ni primerne postave.

11. Samo ena čebelarska šola na Dunaju je premalo. Ustanoviti je treba še druge po deželah. Izučiti je treba večje število čebelarskih mojstrov, ki naj bodo izprašani. Ti bi potem pri svojih čebelnjakih poučevali preprosto ljudstvo, letno pa naj bi se njih delo kontroliralo.

Če sedaj primerjamo Janšev „Načrt“ za ustanovitev čebelarske družbe in tu v glavnem podane pripombe dolenjeavstrijske deželne vlade k predlogom vlade na Dunaju, se nam povsem jasno pokaže, da je razlika med Janševim „Načrtom“ in tu navedenimi pripombami le v načinu izpeljave posameznih za povzdigo in razširjenje čebelarstva važnih ukrepov, ni pa nobene razlike v bistvu in končnem cilju, ki ga je imel pred očmi naš Janša in pa poročevalci dolenjeavstrijske deželne vlade, ki so sestavljali gorenje pripombe. Zanimivo in vsekakor pomembno je pri vsem tem, da so v teh pripombah dolenjeavstrijske deželne vlade, v kateri so sedeli po večini pripadniki plemenitašev, prodrli na dan kljub vsemu glasovi, ki so upali odkrito izreči besedo za tistega, ki ga je žulil jarem prav te gospode, to je za kmeta tlačana. To dokazuje, da je prosvetljenska miselnost že krepko razkrajala fevdalni ustroj tedanje družbe.

Ko je tako vlada na Dunaju dobila dokaj točne podatke o ovirah, ki stoje na poti razmahu in povzdigi čebelarstva, jih je skušala takoj odpraviti.

Dne 8. aprila 1775. l. je izdala čebelarski patent in „Instrukcijo za čebelarske mojstre“. V obeh so povsem jasno nakazane vse smernice, po katerih se je vlada odločila povzdigniti čebelarstvo v državi in te smernice so bile tiste, ki jih je začrtal v svojem „Načrtu“ Janša in jih je s svojimi pripombami še podprla dolenjeavstrijska deželna vlada. Tudi vse kasnejše delo vlade za čebelarstvo sloni na teh temeljih.

Instrukcija okrožnim uradom, ki jo je izdala vlada 21. januarja 1785 daje v § 89. kmetovalcem navodila v čebelarstvu.

Dvorni dekret z dne 1. sept. 1785 odreja za vse avstrijske dežele posebne premije za vzorno čebelarjenje in sicer po dve za vsa-

ko deželo: ena je znašala 12 gold., druga pa 6 gold.

Gubernialni ukaz z dne 22. marca 1787 odreja, da je treba kmeta pri inšpekciji posameznih okrajev med drugim vzpodbujati tudi k čebelarstvu.

Dekret dvorne pisarne z dne 31. avgusta 1792 odpravlja zopet premije, ker zaradi nizke vsote niso dosegle zaželjenega uspeha, večjih pa zaradi težkih finančnih razmer, s katerimi se je borila državna blagajna, niso mogli odrediti.

Zazimimo samo dobre panje!

Zazimovanje panjev je pred durmi. Sedaj je zadnji čas za izločitev slabih družin, oziroma matic in slabičev. Vse kar se med letom ni obneslo in vse slabše moramo podreti. Nesmiselno je zazimovati slabotne družine v A. Ž. panjih. Z njimi bomo imeli samo skrbi in delo, koristi pa nobene. Ne pričakujmo, da bo liter. zazimljenih čebel kdaj mogel napolniti veliko plodišče, pa naj bo matica še tako plodovita. Raje deset dobrih plemenjakov kakor trideset slabičev. Tistih časov, ko so čebelarji zaradi obilice medu s tramovi podpirali kašče in so tudi slabi kranjčiči tehtali po ajdi 55 do 40 funtov, ni več in moramo biti veseli, če močni panji naberejo nekaj kilogramov medu tudi za čebelarja.

Na naše čebelarje bomo lahko ponosni šele takrat, kadar bodo v naših čebelnjakih večinoma same dobre družine.

Posebno močnih plemenjakov letos itak ne bo, ker so čebele marsikje od spomladi do jeseni revščino tolkle, izrazitih slabičev pa kljub temu ni treba spravljati.

Kar bomo pustili za pleme, mora imeti dovolj hrane. Med nami so še vedno „čebelarji“, ki puščajo nezadostno založene panje. O kakem jesenskem krmljenju nečijo nič slišati. Seveda, to ni zanje racionalno čebelarjenje. V Rusiji so uvedli hudo kazen za tistega, ki mu pridejo na sled, da je pustil čebele od lakote umreti. To bi bilo dobro tudi še marsikje drugod, da ne rečem pri nas.

Kdor nima denarja za sladkor, naj podre toliko panjev, kolikor jih more prehraniti. Pustiti jih, da pozimi od lakote umirajo, res ni treba nikomur. Take čebelarje bi morali izobčiti in jim vzeti pravico do čebelarjenja. Vzemimo jih na piko in ne imejmo do njih

nikakih obzirov. Tudi čebela je stvar božja, ki je nihče nima pravice mučiti. Lakota, smrt zaradi lakote, pa je največja muka izmed vseh.

Čebelarstvo na kmetijski razstavi v Ljubljani

Po vojni se je pri nas smisel za razstave zelo razvil. Na ljubljanskem velesejmu smo lahko videli marsikako razstavo, med njimi tudi take, ki so nas presenetile s svojo lepoto in obsežnostjo. Dokazali smo, da smo zmožni organizirati tudi velike razstave, ki prav nič ne zaostajajo za enakimi prireditvami v tujini.

Razmeroma redke pa so pri nas kmetijske razstave, tako redke, da človek nehote sprašuje, zakaj se ravno najvažnejša panoga našega gospodarstva tako malo zanima za prireditev razstav. Najbolj podjetni so še naši sadjarji in rejci malih živali. O čebelarskih razstavah se malo sliši. Človek bi pričakoval, da bo ravno čebelarska bratovščina, ki ima sicer mnogo smisla za napredek, kazala več zanimanja in podjetnosti za razstave. Nerazumljivo mi je, zakaj n. pr. čebelarji iz okolice Bleda ne prirede vsako leto razstave medu, ki bi se brez dvoma dobro obnesla tudi v denarnem pogledu.

Zdi se mi, da se še ne zavedamo velikega vzgojnega in propagandnega pomena razstav. Samo stroške vidimo, pozabimo pa, da sadovi dobrih razstav daleko odtehtajo trud in denarne žrtve, ki so v zvezi z razstavami. Stroškov se bojimo kakor vrag križa in samo želi bi radi, sejejo pa naj drugi.

Res je, razstave pogoltnejo mnogo denarja. Toda, če se je sadjarjem posrečilo prirediti že več vzornih razstav, bi se tudi čebelarjem, ki so že dostikrat dokazali, kaj zmorejo, če se kake reči resno lotijo. Ob društveni petdesetletnici se moramo slovenski javnosti predstaviti z lepo razstavo, pa naj velja kar hoče.

Te vrstice so mi ušle iz peresa nekako nehote, mislim pa, da so v primerni zvezi s tem, kar hočem povedati o čebelarskem oddelku na kmetijski razstavi, ki je bila na ljubljanskem velesejmu od 2. do 11. septembra t. l.

Razstavo je priredila banska uprava, organizacijo pa je izvedel kmetijski oddelek. Namen prirediteljev ni bil, da pritegne na

razstavo množico razstavljalcev, marveč, da z izbranimi razstavnimi predmeti pokaže občinstvu stanje našega kmetijstva in stremljenja v posameznih panogah. Ta načela so bila izražena tudi pri čebelarstvu. Prav radi priznamo, da je bil ta del razstave v vsakem pogledu vzorno, smotrno

ja, skupina hramčkov in garnitura vzornega orodja, ki ga vzrejevalec potrebuje. Manjkalo tudi ni naseljenih prašilčkov in velikega opazovalnega panja s čebelami. Vsi ti predmeti so bili v vsakem pogledu vzorni.

Za predmete, ki so v zvezi s **trgovino z živimi čebelami**, je lepo poskrbela znana tvrdka Jan Strgar v Bitnjah pri Boh. Bistrici. Iz razstavljenega zemljevida in iz skupine pisemskih kuvert je bilo razvidno. Lično izdelani kranjci, opre da ima tvrdka trgovske zveze tako rekoč z vsem svetom. Lično izdelani kranjiči, opremljeni z osnovami za satje so opozarjali, kakšni morajo biti te vrste panji za izvoz.

„Plemenilna postaja“ na čebelarstvu razstavi na velesejmu.

in poučno urejen. Razstavljeni so bili sami brezhibni predmeti, ki so bili lepo in pregledno razmeščeni. Čebelarstvo oddelek je nudil vabljivo sliko in je zanimal ne le čebelarje, marveč tudi lajke. To so mi potrdili številni znanci, ki so si ta oddelek, hočeš-nočeš, še posebno dobro ogledali. Namen, da se obiskovalce sejma opozori na odlično kakovost naših čebelarstvih pridelkov, medu, voska i. dr., se je gotovo posrečil. Obenem si pa lahko videl, da smo glede čebelarstvih potrebščin postali neodvisni od tujine.

Izmed razstavljenih skupin omenimo nekatere najvažnejše.

Umno vzrejo matice je kazala popolna plemenilna postaja: čebelnjaček za trotar-

Čebelarstvi pridelki so zavzemali največ prostora. Med so razstavili: J. Okorn iz Škofje Loke (hojevca), Jan Strgar iz Bohinja in Fr. Kirar iz Št. Petra pri Mariboru pa cvetličnega. Društvena čebelarstvo je razstavila med g. Fr. Košaka z Grosupljega (akacijevega), A. Drobniča iz

Del skupine medu in voska na čebelarstvu razstavi na velesejmu.

Dobregapolja (akacijevega) in Janka Babnika iz Ljubljane (cvetličnega).

Ves med je bil odlične kakovosti, gost in temeljito očiščen. Razstavljen je bil v notnih kozarcih po 1 kg.

Vosek sta razstavila Jan Strgar in M. Zelnik iz Cerklj pri Kranju. Bilo je samo lepo blago, ki je doseglo skoraj 100 točk.

Društvena čebelarna je točila dobro medico, ki jo je napravil vodja DČ Arko. Obiskovalci sejma so jo zelo hvalili in jo je na koncu zmanjkalo, tako marljivo so segali po njej. Tudi medeno pecivo tvrdke Freyer iz Ljubljane je bilo dobro.

Prazne panje, čebelarski pribor, satnice in posodo za med je razstavila Društvena Čebelarna. Tu si lahko videl vse potrebščine za čebelarjenje, vse v znani dobri kakovosti, Tudi ta velika skupina je bila lepo in pregledno urejena.

Na steni za razstavnimi predmeti so bile lepe oljnate slike s čebelarskimi motivi, velike fotoslike, končnice panjev in 5 velike, lepe slike, ki so živo govorile o postanku in uporabi voska, o važnosti čebel za kmetijstvo in sadjarstvo ter o postanku medu.

Pozornost je vzbujala tudi skupina končnic in osvetljenih fotoplošč s slikami raznih čebeljakov.

Predaleč bi zašli, če bi se spuščali še v večje podrobnosti. Saj tudi slike, ki spremljajo te vrstice, še marsikaj povedo.

Ocenjevalna komisija (A. Žnideršič, J. Okorn, A. Arko in A. Bukovec) je priznala tele nagrade:

1. Tvrdba Jan Strgar, Bitnje p. Boh. Bistrica za vse razstavljene predmete skupaj zlato kolajno in diplomu — odlično, za razstavljen med, vosek in izdelke pa srebrno kolajno; 2. Slov. čebelarsko društvo v Ljubljani za razstavljene predmete zlato kolajno in diplomu — odlično, za razstavljene med, modele in stroje pa srebrno kolajno; 3. Kirar Franc, čebelar, Sv. Peter pri Mariboru za razstavljene med srebrno medaljo z diplomu — prav dobro; 4. Bradaška Matija, Kranj, za slikane končnice diplomu —

dobro; 5. Kapelj Ivan, kotlarstvo, Ljubljana, Aljaževa 4, za kotlarske izdelke diplomu — dobro; 6. Grom Ignacij, mizarstvo, Vrhnika, za izdelane panje diplomu — dobro; 7. Mihelič Jože, kleparstvo, Ljubljana, Tyrševa cesta, za kleparske izdelke diplomu — dobro; 8. Okorn Jože, Škofja

Model čebelnjaka s kranjiči na čebelarski razstavi na velesejmu.

Loka, za med, žive čebele, končnice, slike in orodje, zlato kolajno in diplomu — odlično; 9. Drobnič Anton, Podgorica, Videm-Dobrepolje, za razstavljene med diplomu — dobro; 10. Košak Franc, Grosuplje, za razstavljene med diplomu — dobro; 11. Babnik Janko, podravnatelj Tobačne tovarne, Ljubljana, za razstavljene med diplomu — prav dobro; 12. Zelnik Miha, Cerklje pri Kranju, za razstavljene vosek diplomu — dobro; 13. Freyer Robert, lectarija, Ljubljana, za razstavljeno pecivo diplomu — dobro.

Da je čebelarska razstava tako lepo uspela, gre hvala gg. ravn. Arku in refer. Okornu, ki sta vso razstavo brez tuje pomoči sama uredila. Za to veliko in požrtvovalno delo jim morajo biti čebelarji hvaležni. Tudi uprava velesejma jima je izrekla za vneto sodelovanje posebno priznanje.

Prvotno so nameravali na razstavo povabiti vse čebelarje. Zaradi kritičnih časov, ki jih preživljamo in zavoljo prekratkega roka, pa to ni bilo mogoče in je zaradi tega marsikaj lepega ostalo doma.

Ali ste poskusili?

J. Nakrst, Moravški kot.

Eno izmed jako perečih zadev v našem čebelarstvu, zlasti kmečkem, je kuhanje voska. Naši kmečki čebelarji čebelarijo večinoma v kranjcih. Pridelek, ki ga dobijo od kranjčev, so roji, nekaj medu v jeseni in pa voščine, to je vse. Vse te pridelke naš čebelar ceni več ali manj po svoje. Rojev je zelo vesel, zlasti če so zgodnji, tudi med zna prav obrniti, da mu zadene svojo ceno, najbolj malomaren pa je glede voščin, ker te imajo jako slabo ceno. Da bi pa vosek kuhal iz njih, dostikrat nima izkušnje v tem poslu, ali pa se mu ne izplača za nekaj kilogramov voščine se pečati s tem poslom. Po desedanjih načinih, ki so znani, tudi nima vsak čebelar potrebnih priprav (stiskalnica, loncev i. dr.) Zaradi tega navadno voščine prodajo raznim svečarjem po sramotni ceni, ali pa jih prepuščajo v hrano čebelni večji. S tem se izgubi tega dragocenega blaga na stotine kilogramov.

Zdi se mi pa, da je sedaj že rešeno vprašanje glede kuhe voska iz malih količin voščin, kajti kdor je pazljivo prebral članek v letošnji 5. številki Čebelarja „Praktično kuhanje voska“, ki ga je objavil g. J. Mayer, šolski upravitelj v Dobu, mora priznati, da tako preprostega praktičnega navodila za kuhanje voska iz voščin menda še ni bilo objavljenega v Slov. Čebelarju, kot je ta. Zlasti članku pridejana slika pove več kot ves članek sam. Ta praktičen način kuhanja voska iz voščin obstoji namreč v tem, da pridobimo vosek iz voščin ne da bi uporabljali kako stiskalnico.

Jaz sam tega načina kuhanja voska še nisem poskusil, pač pa je to storil moj prijatelj čebelar F. C. iz Zg. Praprovc. Pokazal mi je kolaček voska, skuhanega po tem načinu ter kolač voska, skuhanega po enem izmed starejših načinov. Kakšna razlika med obema kolačema! Prvi kolač voska je bil lepo rumen in brez kaleža, drugi kolač, kuhan po starem, je bil temnorjav, z veliko množino kaleža; menda so se kuhale voščine v vreči v vreli vodi; ko je voda vrela, z veliko kuhlalnico stiskamo voščine v vreči, raztopljeni vosek se pa zliva na površju vode v loncu. Na vprašanje, kako da on misli o tem načinu kuhe voska, mi je odgovoril: „Delo je zelo preprosto, lahko in čedno, le nekoliko počasno je, na kar pa ni gledati, ker se s tem načinom kuhanja dobi lepo blago.

Iz tega praktičnega načina kuhe vidimo, da se bo dalo rešiti marsikatero manjšo količino voska, ki bi se drugače brez koristi porazgubil po naših čebelnjakih kot hrana za zloglasne večje, če se bodo le naši čebelarji, zlasti kmečki, oprijeli tega načina kuhanja. G. Mayerju pa moramo biti od srca hvaležni, da se je toliko trudil, poskušal zdaj ta zdaj oni način, kako bi zlasti kmečkemu čebelarju pomagal rešiti dragoceni vosek pred uničenjem. Prav bi bilo, ko bi ta način kuhanja voska imenovali Mayerjev način kuhanja.

Naj bi se še drugi čebelarji, ki so se tega načina kuhanja poslužili, oglasili v Sl. Č., kako se jim je obneslo in kakšen je bil uspeh dela. Saj še celo g. urednik po zgledu apostola Tomaža dvomi o tej kuhi, ter prosi poročil. Torej vsi, ki se vam je Mayerjev način kuhe obnesel, poročajte ter malo „popitajte“ g. urednika Sl. Č., da ne bo več velik Tomaž.*

* Op. uredništva. Najvažnejše pri vsaki kuhi voska je, da vosek iztisnemo iz voščin tako rekoč do zadnje kaplje. To je mogoče le z močno stiskalnico. Kolike važnosti je taka stiskalnica, pove najbolje sledeči primer: Prijatelj F. v G. zna vosek mojstrsko kuhati, O tem nisem imel nobenega dvoma, pač pa sem dvomil v zadostno moč njegove stiskalnice. Dobil sem od njega 5 kg suhih voščenih tropin in jih še enkrat skuhal. Iz njih sem dobil še nad 60 dkg lepega voska...

Pri kuhanju voska brez uporabe stiskalnice bomo izlužili ves vosek le iz mladih in mlajših voščin, iz starejših pa ne. To nam najlepše dokazuje sončni topilnik in najraznovrstnejši parni topilniki, čeprav so opremljeni z majhnimi stiskalnicami. Konec koncev uvidimo, da je kuha s temi pripravami pre malo izdatna in da gre pri tem precej blaga v izgubo.

Idealno za malega čebelarja je, če lahko od vosek v kuho domači podružnici. Koder to ni mogoče, je treba voščine skuhati na ta ali oni način.

Pri Mayerjevem načinu se gre le za manjše količine blaga. Zato ne moremo govoriti o velikih izgubah. Bolje je, da rešimo s tako kuho vsaj večino voska, kakor da bi ga uničile večje. Kdor bo po Mayerjevem načinu kuhal, naj poroča, kakšne so bile voščine in koliko odstotkov voska je dobil.

Čebelarjenje s kranjci

Gorenjec,

(Konec.)

„Zakaj pa rajši kar ne porežete matičnjake, kadar vidite, da se je panj dovolj izročil?“ vrtam dalje v svojega patrona.

„Le čakaj, te pa jaz vprašam, zakaj si pa ti ravno to dekle vzel za ženo, ki jo

zda j imaš? Le glej me debelo, tudi čebela ima čut ljubezni, čeprav je le žival; one si izberejo bodočo mater že takrat, ko je še v zibelki. Le opazuj roj z mladimi matičami! Dvajset jih ima lahko, pa jim izbrano vzemi, pa jo kljub ostalim devetnajstim pobere iz panja ter se vrne v starca. Seveda, ravno vselej ne, večkrat pa. No, pa naj naredim kot praviš ti. Ali vem, ko odprem panj in gledam matičnike pred sabo, ravno katerega so namenili zase? Nič ne vem, vsi so lepi, v vseh so mlade matice, ali katero bodo izvolile, pa ne vem. Že sem vezal matičnike, da bi preprečil nadaljne roje, pa ti povem, da so starci vselej izgubili na prahi več matie, kakor takrat, kadar sem jim dal mir v tem oziru. Čebele pač lahko prisilimo, da sprejmejo matice, ki ni izbrana od njih samih, toda ne moremo jim predpisati, da bi jo tudi tako ljubile, kot jo morajo, da je potem dobra. To je tudi precej velik vzrok, da je kaka sicer dobra matica zanič.“

Zamišljen sem šel proti domu, brnelo mi je po glavi, kar sem slišal. Kar prvo stvar sem premišljeval. Čeprav se je v meni prepirala teorija s prakso, sem moral kljub vsemu reči, da mož dela prav. Res je težje združevanje rojev z različnimi matičami, ali čeprav sem v svojem čebelarskem znanju iskal drugega izhoda, nisem našel boljšega. Pa premislilo! Srednje močan družček — ravno si je uredil dom, matica se je ravno sprašila — dobi nepričakovano trumo čebel, ravno takih kot jih roj še potrebuje za svoj uspešen napredek; čebele, ki lahko stavijo satje, druge, ki prinesejo vse kar treba od zunaj, one ki bodo gojile zalego, ker jo bo kmalu precej, na vrh vsega pa še skledo živeža, skratka roj mora pri takem delu delati kar na oči vidno. Sicer so tudi druge poti v dosego tega namena, ali opisana ne bo med najslabšimi. Nato pa drugo združevanje, ko imajo roji že satje, ako prvi račun prekrizajo vremenske neprilike. Kako preprosta stvar: dve letvi, vanje vsajenih osem lesenih klinov; seveda točno, rekel bi po rastojšičih A. Ž. panja, pa postaviš vanje satje iz podrtega panja, porineš h gnezdu slabega kranjiča, pa imaš z majhnim delom močnega.

Najbolj pa me je presenetila novica o ljubezni čebel do matice. Res se ta stvar ne da drugače primerjati kot z ljubeznijo, bodiši med fantom in dekletom ali materine do otroka. Daj fantu ravno tako dekletu, materi ravno takega otroka, ne boš jima ustregel, še zmeraj hočeta svoje, šele če vidita, da je vse zastoj, se zadovoljita z

drugim, toda srce še zmeraj ni zadovoljno, kot je bilo prej z ljubljanim bitjem. Zato je tu klic „nazaj k naravi“ popolnoma na svojem mestu. Ni to samo opozorilo čebelarjem s kranjiči, velja še bolj nam z A. Ž. panji. Toda, ker je prišla ta beseda iz ust čebelarja s kranjiči, zato ga na tem mestu omenjam. Nikdar več nisem tako brez pomisleka lomil matičnikov kot prej, in moram reči v svojo zadovoljnost. Res je, da s tem napravljam težko srce onemu, ki bi moj nasvet upošteval, zato mu moram povedati način, ki bo z njim zadovoljil sebe in čebele.

Moj čebelarski vzor mi jo je pokazal kar preprosto, kakor vse drugo. „Samo takrat smeš podreti vse matičnike — zapomni si vse — ko panj še sedi na roj, matice pa so žive že v vseh zibelkah. Takrat odpri vse matičnike do zadnjega in matice bodo šle vse med čebele, ostala pa bo samo tista, ki je bila izbrana.“

To nekoliko čudno mnenje nam potrjuje tudi dejstvo, da se nam najbolje posreči zamenjava matic takrat, ko čebele prevarimo. Mnogo prej začne zalegati matica, katero smo dali v matičnico, v kateri je bila prej nekaj časa stara matica, medtem ko se matica, s katero nismo tako previdno, oziroma s prevaro ravnali, dolgo ne more uveljaviti. Seveda, tega ne moremo zmeraj upoštevati, kadar pa lahko, ne prezrimo teh sicer na videz malenkostnih stvari.

Škoda bo nemajhna, če bodo take izkušnje starih čebelarjev s kranjiči šle z njimi v grob, zato jih moramo tako rekoč izbrati iz njih, ker na naše preprosto vprašanje ne bodo odgovorili to, kar bi bilo tebi v pouk, ampak bodo kvečjemu kako zagodli.

Tudi ne smemo misliti: star čebelar si, kranjiče imaš, ti si brihten, ti vse veš — ne, ne! Janša je bil samo eden!

Ravno tako tudi ti stopi k temu in onemu takemu čebelarskemu očancu. Ako ti je dana prilika, da si pregledal čebele obeh, kar primerjaj jih recimo spomladi. Ta ti kaže take kranjiče, da bi jih kupil kar od kraja, oni pa ima komaj vsakega desetega, da se ga primejo tvoje oči. Loti se prvega, on ti bo povedal vse, kar misliš, da manjka med vrsticami Janševe knjige, ker on, dasi je vedel vse, ni mogel na majhen prostor vsega zapisati.

Onega drugega pa, četudi sam misli da je dober, pusti na miru, od njega se ne boš naučil nič, je večji siromak od — tebe.

Oktober

K. Brezovčan.

Ker nastopa ta mesec navadno že mraz, mora čebelar začeti polagoma zavarovati čebele pred mrazom.

Gotovo je bil čebelar prisiljen izprazniti ta ali oni panj, ki stoji sedaj prazen med zasedenimi. To ni prav, ker čebele najlaže kljubujejo mrazu, ako so vsi naseljeni panji stisnjeni tesno in brez presledkov drug k drugemu. Torej najprej prazne panje ven, potem naseljene skupaj. Sklad z naseljenimi panji je treba ob straneh in zgoraj zavarovati pred mrazom s tem, da jih zapažimo s suhim mahom, otavo, listjem, pezdirjem ali z odejami. Seno in slama nista dobra, ker se v njih vgnezdijo miši. Vobče smatramo to delo kot zadnje pri zazimljenju, praviloma pa je to prvo delo. Ko smo zapažili ves sklad, zamašimo še reže med panji, spredaj in zadaj s krpami ali papirjem. V takem vsestransko zavarovanem skladu ne čutijo čebele prenašlo vremenskih sprememb, in se lahko polagoma pomaknejo iz stranskih ulic v zimsko gručo. Tako postopam že desetletja in mi prvi jesenski mraz ne vzame čebel.

Nekateri čebelarji tožijo o velikih izgubah čebel v stranskih ulicah, čeprav so imeli

čebele v notranjosti panjev že močno odete. Umevno! Prezgodnje in močno paženje panjev v notranjosti zavlačuje pravočasno strnjenje čebel v zimsko gručo in celo zavaja družine k poznemu zaleganju.

Na vsak način mora čebelar do srede tega meseca zavarovati žrela pred rovki z železnimi zapahi. Kakor hitro zmrzne zemlja, zmanjka tem živalicam hrane, potem pa rade udirajo v panje, zlasti v spodnjo vrsto. Ker se rovke lahko sploščijo, pridejo skozi primeroma zelo nizka žrela v panj. Tam se lotijo najprej mrtvic, potem pa tudi živih čebel v zimski gručici. Ker potrebuje parček rovk veliko hrane in žre samo mesnata oprsja čebel, postane kmalu iz močne družine slabič. Običajno se ga loti še griža zaradi večnega vznemirjenja, ki ga povzroča ta sicer koristna, a za čebele zelo škodljiva in požrešna žuškojeda.

Kar velja o stisnjenju AŽ panjev v sklad, velja toliko bolj o kranjičih, ki so izdelani iz mnogo tanjših desk. Pri kranjičih mora čebelar paziti, da panjske končnice dobro zapirajo. Vse tiste, ki se ob vlagi in sončni gorkoti vežijo, je zamenjati s končnicami ki ostanejo nepremično in trdno v utarih.

Prihodnji mesec je mesec končnega zazimljenja, in o tem se hočemo prihodnjč kaj pomeniti.

Kotiček za radovedneže

1. Pri nekem panju opažam, da lazijo iz njega še čisto mlade čebele, ki pa imajo pokazana krila. Njih telesa se še drže deli srajčke (zapredka). Tudi na zemlji pred čebelnjakom najdem precej mladice s pokazanimi krilci. Od kod to? R. Š. v T.

Škodo povzročuje ličinka čebelne vešče, ki rije pod pokrovcu zalege, napravlja dolge rove, jih preprede in poškoduje mlade, še ne dorasle čebele. Še hujše je delo te golazni, če najde pot v sredino sata. Tam rije in rije ter prepreže zadke čebel v zalegi, tako da kril sploh ne morejo razprostrti in tudi ne zapustiti celice, ker jih preja zadržuje. Čebele morajo poškodovano zalego izvleči iz celic in jo iznašajo na plano. Večina poškodovanih čebel že giblje, ko jih čebele trgajo iz celic.

Zalego takega panja morate temeljito pregledati in odkriti rove ličinke vešče, pa

se bo spak zvalil na tla. Isto boste dosegli, če narahlo trkljate po satniku (okvirju). Tega se ličinka tako prestraši, da naglo prikobaca iz rova.

Vešče najraje šarijo po slabičih in kjer je nesnaga.

2. Letos so na neko ajdovo pasišče pripeljali brez dovoljenja veliko število panjev, tako da je bilo pasišče resnično preobremenjeno in so zato čebele vseh čebelarjev bolj slabo odrezale. Stojišča je banska uprava uredila pred dvema leti, pa se tuji čebelarji za naredbo dosti ne zmenijo. Kaj nam je storiti? F. S. v Št. L. na D. p.

Domača občina mora število pripeljanih panjev kontrolirati in vse čebelarje, ki so pripeljali čebele brez dovoljenja, ali jih pripeljali več kakor je bilo dovoljeno, ali pa jih postavili na svojo pest na nova stojišča, ki jih oblast ni potrdila, pozvati, da čebele v določenem roku odpeljejo. Prebe-

rite naredbo, pa boste vedeli kaj naj storite. Čemu pa je bila objavljena?

3. Pri nas smo začeli z izboljševanjem čebelnih pašer ter bi radi poskusili tudi z repico, ki jo sejejo na Hrvaškem, pa tudi v Slovenskih goricah. Prosim vas za navodilo, kdaj je čas za jesensko setev, kako mora biti zemlja pripravljena in koliko semena je treba za ha posetje. Kje bi dobili zasnehljivo seme? Podružnica S.

To ni vprašanje za čebelarjevega urednika. Saj se je ukvarjal že s premenogimi rastlinami, toda z repico še nikoli. Pač, opravka sem že imel z njo, ko sem jo kupoval za tičke in jo žvečil, če je seme sladko, toda sejati je še nisem. Zato sem se obrnil do kmetijskega strokovnjaka g. inž. Simončiča pri kmet. oddelku banske uprave, ki mi je sporočil tole:

„Repico moramo sejati konec avgusta ali v začetku septembra meseca. Zemlja mora biti preorana in dobro zrahljana. Najboljši prepsadež je kaka metuljnica, zlasti grašica, sicer jo pa sejejo po žitu. S hlevskim gnojem smemo le malo gnojiti, če je bil prepsadež močno pognojen, pa sploh ne. Pač pa je dobro gnojenje z apnom. Seveda ne smemo trositi hlevskega gnoja in apna hkrati, ampak gnoj zaorjemo, pozneje, ko

je že seme v zemlji, pa trosimo apno, ali, kar je še bolje, Tomasovo žlindro, ki ima apneni fosfor.

Na 1 ha rabimo, če sejemo s strojem (vrste 40 cm vsaksebi), 8—12 kg semena, če sejemo z roko pa 10—13 kg. Ne pregosto sejati!“

Pri zadnji seji širšega odbora našega društva sem se pogovarjal o setvi repice še z g. Ribičem iz Ljutomera, ki ima tvornico olja iz repice. Povedal mi je, da repica, če je pregosto in prezgodaj sejana, čez zimo pod snegom rada segnije, zato je ne smemo prezgodaj sejati. Prav bi bilo, da bi nam še g. Ribič popisal, kako ravnajo z repico v Slovenskih goricah in sploh o vsem, kar je s to rastlino v zvezi.

Zvedel sem tudi, da jo v Nemčiji sejejo z ozimno ržjo in inkarnatko vred.

Repic je več vrst, ozimna in poletna. Ozimno repico označujejo z latinskim imenom *brassica rapa oleifera*. Pod imenom repica sejejo tudi seme kavle (podzemeljske kolerabe).

Seme prave repice je prijetno sladko in dobrega okusa. Iz njega napravljajo dobro jedilno olje. Katero seme — od ozimne ali poletne repice — je pravo, pa ne vemo.

OPAZOVALNE POSTAJE

Otava letos ni dosti dala, zato smo vsi stavili največje nade v ajdo. Sejali so jo ob najlepšem vremenu, pa nam je ravno tisto lepo vreme temeljito prekrižalo račune. Vsepovsod se je čutilo pomanjkanje vlage, ajda je slabo uspevala in dolgo tudi ni medila. Ponekod po poljih je kar venela. Šele proti koncu meseca je začela mediti in je takrat nekoliko zadišalo okrog čebeljakov. Najboljši donos smo imeli 26. in 27. avgusta.

Kjer so imeli med otavo mnogo skrbincev (špéhka), so panji izgubili dosti živali, kar se je zelo poznalo pri donosu z ajde. Zaradi suše ves prejšnji mesec čebele niso imele mnogo pašer, matice so le malo zalegale, panji pa so bili vedno slabši. Zato so letos umni čebelarji pitali svoje panje pred ajdovo pašo. Gospod poročevalec Bakan piše: „Letos se je prav pokazalo, koliko zaleže pitanje pred ajdo. Nepitani panji so nabrali le zimsko zalogo, pitani pa še nekaj za v lonec.“

Slabo novico nam pošilja gospod poročevalec iz Dolenjskih Toplic, ko sporoča:

„Pri nas je letos katastrofa. Mnogo rojev in izrojencev je že pomrlo, veliko pa jih bo vzela še zima, ker nimajo zalogo.“

Ureditev ajdovih pasišč je izvršena. Žal pa se ukrepi banske uprave ponekod dovolj ne upoštevajo. Še vedno postavljajo nekateri trmasti čebelarji svoje panje na kraje, kjer sploh ni stojišča, kaj šele da bi jim bilo odkazano. Svoj čas se niti niso zanimali za samostojno stojišče! Drugod pa se zopet občine niso dovolj zavedale svojih dolžnosti! Vendar se bodo vsa ta nesoglasja v prihodnjem letu dala z lahkoto odpraviti v medsebojnem razumevanju in sporazumu. Zelo žalostno poročilo pa prihaja iz lepe Dolenjske, kjer je v šmarješki občini neznan zločinec hudo oškodoval gospo Jenko. V pasišče je postavila 42 panjev. V noči od 27. na 28. je nekdo zažveplal vse panje. Popolnoma se je zadušilo 18 panjev, le 7 družin je ostalo nepoškodovanih, ker žveplo ni gorelo. Pri ostalih 17 družinah se je zadušilo 25 do 80% čebel, kakor so bile verande več ali manj priprte. Upajmo, da zlikovec ne bo ušel zasluženi ostri kazni.

Mesečni pregled za avgust 1939

Kraj	Višina nad morjem	Panj je teže									Toplina zraka			Dni je bilo							
		pridobil v			izgubil v			v meseču čistih dkg		največ pridobil	najvišja	najnižja	srednja mesečna	izletnih	deževnih	snežnih	oblačnih	poljasnih	jasnih	vetrovnih	
		1.	2.	3.	1.	2.	3.	pri-	po-	dkg	dne	C°									
		mesečni tretjini dkg						dobil	rabil												
Blejska Dobrava	577	—	—	45	65	90	—	—	110	20	29.	+29	+9	+18'91	27	4	—	6	17	8	—
Breg-Križe	483	—	30	320	—	—	—	350	—	90	26.	+28	+12	+20'30	31	11	—	5	8	18	5
Kranj	385	50	70	975	70	65	50	910	—	230	27.	+30	+12	+19'71	31	12	—	3	6	22	8
Virmaše-Škofja Loka	361	110	85	635	10	90	10	720	—	150	26.	+29	+14	+21'01	31	9	—	3	15	13	26
Tacen-Šmarna gora	314	120	110	840	—	55	30	985	—	280	27.	+28	+12	+19'75	31	2	—	3	3	25	5
Barje	289	195	330	390	—	—	75	840	—	130	17.	+30	+9	+18'50	31	4	—	1	10	20	3
Dob	305	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	+31	+6	+19'43	27	9	—	1	13	17	12
Rova	350	40	30	200	—	10	15	245	—	40	28.	+30	+10	+19'38	31	11	—	1	8	22	5
Mekinje	415	10	130	950	90	130	110	760	—	240	26.	+28	+9	+18'75	31	15	—	4	19	8	26
Škorno-Novi kloster	450	—	—	120	70	30	—	20	—	30	31.	+32	+9	+21'46	31	6	—	1	28	2	27
Sp. Ložnica-Žalec	252	520	255	860	—	115	95	1425	—	130	26.	+34	+8	+20'77	31	12	—	2	23	6	27
Leveč-Šl. Bistrica	355	60	45	70	—	—	—	175	—	30	29.	+29	+8	+17'88	31	11	—	20	2	9	2
Muta	387	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	+30	+12	+18'87	31	10	—	1	21	9	11
Šv. Lovrenc-Pohorje	442	110	180	1050	15	80	35	1210	—	220	29.	+31	+9	+18'16	31	13	—	4	25	2	15
Sv. Duh-Selnica	536	15	10	80	25	25	20	35	—	45	31.	+30	+11	+18'75	29	11	—	2	27	2	12
Selnica ob Dravi	324	—	105	540	150	45	—	450	—	130	26.	+34	+10	+19'72	27	4	—	3	24	4	13
Studenci-Maribor	265	—	20	430	85	60	145	285	—	115	29.	+28	+10	+18'91	31	12	—	1	10	20	13
Mala Nedelja	279	*	—	—	—	—	—	—	—	—	—	+26	+12	+17'72	29	11	—	6	16	18	13
Cezanjevci	182	—	200	1180	20	—	20	1340	—	160	31.	+31	+11	+19'45	28	11	—	3	10	18	4
Turski vrh-Ptuj	336	*	—	—	—	—	—	—	—	—	—	+29	+11	+19'30	30	6	—	1	12	18	5
Nedeljica-Turnišče	170	115	270	1760	—	—	—	2145	—	350	28.	+31	+10	+19'56	29	5	—	2	8	21	12
Žetale-Rogatec	322	*	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Rogaška Slatina	224	340	120	140	—	100	25	470	—	60	5.	+30	+11	+20'50	31	8	—	10	20	2	—
Donačka gora-Rogatec	397	—	50	480	—	—	—	530	—	70	29.	+37	+10	+21'30	31	9	—	3	8	20	9
Kozje	307	235	215	315	—	—	—	765	—	60	30.	+30	+15	+22'66	30	6	—	1	15	15	7
Leskovec-Krško	168	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Brežice	156	80	325	775	—	25	—	1155	—	175	28.	+33	+13	+19'11	31	11	—	5	11	15	4
Toplice-Dol.	179	10	135	450	55	20	60	460	—	120	28.	+30	+12	+19'20	31	9	—	1	9	21	25
Krka	300	15	40	450	30	10	25	440	—	90	26.	+33	+11	+21'87	30	5	—	4	16	11	20
Št. Janž-Dol.	347	75	115	405	—	—	—	595	—	50	26.	+29	+5	+16'16	31	12	—	1	26	5	1
Št. Vid-Stična	360	80	60	1150	45	30	90	1125	—	310	27.	+29	+8	+16'87	31	5	—	4	20	7	3
Cerknica	575	15	110	35	45	—	40	75	—	40	14.	+28	+8	+17'64	31	7	—	1	8	22	11
Sv. Gregor-Ortnek	736	110	70	80	20	40	—	200	—	50	10.	+30	+11	+19'79	31	7	—	2	10	19	13
Novo mesto	180	125	—	430	—	30	45	480	—	90	21.	+34	+9	+21'16	31	4	—	2	5	24	1
Šmarjeta	375	60	70	370	40	100	30	330	—	70	29.	+30	+11	+20'09	31	6	—	3	1	27	23
Valpča vas	280	30	40	15	160	180	285	—	540	20	17.	+29	+12	+18'87	30	4	—	1	12	18	6

Sv. Lovrenc ima Lüftenergerja, vsi drugi AŽ panj. — * Imel panj na pasišču.

DRUŠTVENE VESTI

Gospod Anton Stefancioza, šolski upravitelj in odbornik SČD v Donački gori pri Rogatcu je bil odlikovan z redom sv. Save V. stopnje. Iskrene čestitke!

ČEBELARSKI TEČAJI.

Tečaj za bolezenske strokovnjake.

Prijavljence obveščamo, da se bo tečaj

pričel dne 3. januarja 1940. ob 8. uri v prostorih Janševga doma v Ljubljani, Tyrševa 21. Trajal bo tri zaporedne dneve. Tečajniki bodo dobili stroške za vožnjo, prenočišča in prehrano povrnjene.

Prijave še nadalje sprejemamo.

Izpite za čebelarske mojstre

in čebelarske predavatelje je

odbor prestavil na mesec maj 1940. Nele k izpitu za čebelarke mojstre, ampak tudi k izpitu za čebelarke predavateljce se bodo pripustili prijavitelci ne glede na njihovo predizobrazbo.

Izpiti bodo trajali dva dni.

Prijave še sprejemamo.

SLADKOR.

Osrednje društvo je proti koncu meseca septembra dobilo dovoljenje za prodajo denaturiranega sladkorja. Potrebni čebelarji ga dobe po 5 kg na panj. Sladkor ima v zalogi Društvena Čebelarna v Ljubljani.

Društvo pričakuje, da bodo sladkor naročali le resnično potrebni čebelarji.

Šolski upravitelji — čebelarji!

V interesu naprednega čebelarstva je, da se čebelarji že v mladih letih ne le prak-

tično, ampak tudi teoretično izobrazujejo v čebelarski stroki. K temu pripomore dobra čebelarska knjiga. Društveni odbor se s tem obrača na vse šolske upravitelje, zlasti pa na upravitelje — čebelarje, da nabavijo za šolsko knjižnico Jugovo knjigo „Praktični čebelar“, ki je popolni nauk o čebelarstvu. Cena vezane knjige 50 din, broširane 40 din franko.

Na banovinski kmetijski šoli na Grmu pri Novem mestu prične novo šolsko leto meseca novembra 1939. Šola ima 2 oddelka, letno in zimsko šolo. Letna šola traja eno leto, zimska pa 2 zimi po 5 mesecev. Letos se sprejemajo učenci v letno in zimsko šolo. Vse nadaljnje podatke ima na razpolago ravnateljstvo kmetijske šole na Grmu.

NAŠE PODRUŽNICE

Novo mesto. Letošnja pomladanska in jesenska paša je bila v splošnem slaba. Čebele bo treba za zimo pitati. Zato, čebelarji, kdor si bo naročil sladkor, naj to čimprej stori in se priglasí pri g. Šetini. Treba ga je plačati v naprej!

V novomeški okolici je pomrlo skoro $\frac{1}{2}$ kranjčev, ker niso imeli hrane. Bili pa so čebelarji tudi sami krivi, ker jih niso pitali. — Mnogo je bilo lakotnih rojev, kateri bodo po večini propadli, ker so šli v gozdove. Bog in sv. Ambrož naj nas v prihodnje obvaruje takih nesreč, pa tudi zanikrnih čebelarjev!

Lilija.

Podružnica Maribor je napravila dne 20. avgusta 1939 svoj tradicionalni letni izlet k Sv. Lovrencu na Pohorju, in sicer z avtokarom mariborskega prometa. Izleta se je udeležilo 25 oseb, članov in nečlanov, ker nismo mogli nabratj zgolj članov toliko, da bi bili vsi sedeži zasedeni, ker večina naših članov nima zanimanja za koristna predavanja in se jih bo moralo k temu s pridnim prizadevanjem podružnice šele navaditi.

Prispeli smo k Sv. Lovrencu ob 11.30, ker smo se spotoma ustavili pri Mariji Puščavi, kjer je bila ravno tega dne cerkvena slovesnost.

Pri Sv. Lovrencu nas je sprejel in pozdravil naš agilen član in odbornik g. Jäger Alojzij ter nas povedel k svojemu dokaj vzorno urejenemu čebelnjaku. Tam nas je ponovno sprejel in pozdravil z zbranimi besedami naš član Karničnik Gašpar iz Puščave. Naš predsednik g. Črepinko se je zahvalil za lep sprejem, pozdravil navzočne čebelarje in goste, ki jih je bilo zbranih 34, tedaj število, ki se ga redko najde na kakem takem predavanju. Ugotavljamo pri tej priliki, da kažejo naši člani na Pohorju veliko zanimanje za napredek čebelarstva, za kar se

imajo zahvaliti njih vodji g. Jägeru, ki ga podružnica pridno podpira v vsakem pogledu.

G. predsednik Črepinko je nato dal besedo g. Jägeru, ki je lepo obrazložil način in uspehe čebelarjenja na Pohorju, zlasti pa je obrisal zgodovino svojega dolgoletnega čebelarjenja in nam razkazal svoje čebelarstvo, pri čemer smo ugotovili, da čebelarji večinoma s Lichteneggerjevimi panji. Trdi, da so za pohorske razmere najboljši.

Po ogledu čebelnjaka je dal g. predsednik besedo našemu dolgoletnemu in zaslužnemu blagajniku g. Živku, ki je jako poučno in stvarno obrazložil zanimanje čebel.

Zahvaljujoč se dolgoletnemu izkušenemu čebelarju za poučne besede, je povzel besedo še predsednik g. Črepinko, ki je strokovno predaval o čebelnih boleznih. Vmes so se vpletli še drugi navzočni in iznesli svoje izkušnje in doživljaje. Zlasti fajnik g. Pušaver je dokazoval, da se tudi kuga da odpraviti, dokler je v začetku razvoja in ako se pri tem pravilno postopa.

Ob 12.30 je g. predsednik zaključil predavanje, nakar so se zbrani podali k skupnemu obedu.

Po obedu so si izletniki ogledali razne zanimivosti planin in se nato ob 18.50 zbrali pri avtokaru ter se vrnil v Maribor.

Ker nam je bilo pri izletu vreme posebno naklonjeno, smo bili vsi zadovoljni, tudi naši gosti nečebelarji, ki so nas prosili, da jih pri podobnih prilikah zopet povabimo.

Plemenilne postaje. Koliko važnost polgajo nemški čebelarji na vzrejo plemenitih matic, se vidi iz tega, da so imeli v Nemčiji leta 1937. že 400 plemenilnih postaj, na katerih se je oprášilo 46.000 matic.

Paberki iz domačih in tujih virov

Anton Žnideršič.

Vzorno društvo imajo v Vukovaru. Vsak član plača 10 din članarine, zato pa dobi vsako leto 2 kg medu. Če ga društvo ne pridelava v lastnem čebelnjaku, kar se ponavadi ne pripeti, ga mora kupiti, kakor nam je pravil ondotni g. predsednik. Na srečo ima društvo le majhno število članov.

Skrinjica za orodje. Lahko nam je čebelariti doma, kjer imamo vse potrebno pri roki. Drugače pa je, če imamo čebele na paši, kjer ni včasih v bližini nikogar, ki bi kaj posodil. Previden čebelar si bo omislil skrinjico, ki jo jemlje s seboj, kadar vozi čebele na pašo. Da ne bo kaj pozabil, naj navedem reči, ki jih posebno potrebujemo: beležnica, kladivo, klešče, dleto, odvijaj, škatlica z raznimi žebli, zavoj žice, klopek motvoza, kos mila, brisačo, kadilnik, kadilo in nekaj iglic, nekaj matičnic, čebelarško omelce in ročna svetilka.

Izoljšanje paše se v Nemčiji z vso vne- mo izvaja. Samo v letu 1937. so vzgojili skoraj en milijon medovitih dreves in grmičevja ter 427.000 grmičastih rastlin in čebulic. Posejali so 70.000 kg semena. Na pobudo čebelarjev so oblasti dale nasaditi 1.700.000 medečih dreves in grmov, 1.200.000 grmičastih rastlin in čebulic. Državni gozdar je izdal naredbo glede prevažanja čebel, postavitve plemenilnih postaj in izoljšanja paše v državnih gozdovih.

Velike količine medu morajo pridelati ogrski čebelarji. Iz poročila o trgovskem prometu s čebelarskimi pridelki v Avstriji povzamemo iz lista „Bienen Vater“, da je l. 1937. Madžarska izvozila v Avstrijo nič manj kakor 22 vagonov (2237 stotov) medu. Pa ni čuda, saj se je malokje toliko storilo za čebelarstvo, kakor ravno v Madžarski. Že pred vojno so imeli v Gödellu vzorno in krasno opremljeno čebelarstvo šolo. Vlada je pogozdila velike komplekse z akacijo in drugimi medečimi rastlinami.

Razen gornje količine medu je bivša Avstrija uvozila še 32 vagonov od drugod, po večini iz prekomorskih držav. Jugoslavija ni bila pri tem uvozu udeležena, pač pa je tja dobavila 8400 kg živih čebel. Najbrž so bili to samo kranjiči, ki so jih v Sloveniji nakupili koroški čebelarski trgovci, in jih potem naprej prodajali. Skoro gotovo pa so

bile pri tem deležne tudi slovenske trgovske tvrdke. Koliko je bilo to panjev je težko izračunati, ker ne vemo, ali je gornja teža čista ali kosmata. Trgovska vrednost je znašala 11.000 šilingov. Po primerjavi teže z vrednostjo, bi utegnili znašati izvožena količina okrog 1000 panjev.

Med dojenčkom. V nekem nemškem zdravstvenem listu sem bral tole:

„Zdrav otrok začne uživati sladkor s tem, da sprejema mlečni sladkor, ki ga vsebuje materino mleko. Ko ga začenjajo umetno hraniti, dodavajo kravjemu mleku vodo in sladkor, in sicer navadni beli ali trsni sladkor. Ta dodatek da mleku neprijeten okus in napravi raztopino gabno sladko.

Mlečni sladkor, ki je prava hrana za otroke, ne sladi preveč, medtem ko je trsni sladkor trikrat slajši od medu. Pri tem pa nima ta beli sladkor najbrž nikake prednosti, pač pa povzroča otroku prebavne motnje.

Veliki angleški znanstvenik Bernh. Hill je dejal: „Sladkor ni hranilo, ampak je profinjena kemikalija“. Kravjemu mleku se ne sme dodati medu, ker se potem mleko sesiri (? Ur.). Daje naj se otrokom tedaj sam.

Dr. Zais ni dal svojim otrokom nikdar cuelja, ampak v medu omočeno koščeno žličico.

Vsakemu otroku med lahko koristi. Že dandanašnji dojenček trpi na zaprtju zaradi napačne prehrane. Zaprtje je postalo svetovno zlo. Pomagamo si z ricinovim oljem ali z odvajalnimi kroglicami. Zakaj ne z medom? Če med redno uživamo, se ne bo pojavilo zaprtje. Tudi se nam zdi od zdravnika bolj ljubeznivo, če nam predpiše med.

Vажnost čebel pri opravljanju cvetja. Na dveh kmetijah so pustili 4 hektare esparzete za seme. Na eni kmetiji so imeli 12 panjev, na drugi nobenega. Na prvi kmetiji so pridelali 850 kg semena, na drugi pa samo 450 kg. Pripominjamo, da je bila zemlja in seme na obeh kmetijah enaka. Zaradi dobre paše so na prvi kmetiji dvakrat točili. Tedaj dvojni dobiček.

Skisan med. V listu „Bienen Vater“ daje urednik nekemu čebelarju, ki ga vprašuje, za kaj bi lahko porabil skisan med, tale nasvet:

Skisan med lahko brez pomisleka pokrmite, ali pa ga primešajte sladkorju. Lahko ga krmite tudi spomladi. Kot dražilno sredstvo dela tak med čudeže. Če je pa za-

čel že močno kipeti, ga je treba temeljito prekuhati. (Seveda razredčenega! Op. prevajalca.)

Znanstveni zavodi v Nemčiji. Nemčija razpolaga sedaj s 14 učnimi in raziskovalnimi zavodi za čebelarstvo. Delokrog zavodov je zelo raznovrsten. Njih naloga ni samo raziskovanje, ampak tudi izobraževanje za praktične čebelarje, čebelarske mojstre, učitelje čebelarstva, za bolezenske strokovnjake in za društvene predsednike. Tam so raziskovalnice za sumljiv bolezenski material, za med in za vosek. Zavodi dajejo pojasnila in nasvete v vseh praktičnih zadevah, preskušajo novosti, n. pr. orodje in priprave za čebelarstvo, medovite rastline, zdravilna in zatiralna sredstva za bolezní, dajejo gradivo za pouk in predavanja, podpirajo čebelarsko društveno delovanje in sotrudištvo, se pečajo z vzrejo odličnih čebelnih rodov in jih preizkušajo na zmogljivost ter skrbijo za njih razmnožitev, pa tudi še za mnogo drugega.

V Jugoslaviji, zlasti v Sloveniji, bi nujno potrebovali vsaj en tak znanstveni zavod. Pred kratkim sem bral v nekem nemškem čebelarskem listu, da morajo nemški čebelarji oplemenitev kranjskih čebelnih rodov sami izvesti, ker ni pri nas še nikake organizacije za izbirno rejo naše pasme. Ali ni to žalostno spričevalo zlasti za nas Slovence, ki smo nekoč dali svetu enega največjih čebelarskih duhov, pa smo sedaj na tako nizki stopnji?

Med dojenčkom. Medtem ko se je doslej mislilo, da se dva tedna storemu otroku ne sme dajati medu, so sedaj v londonski otroški bolnici in v oskrbovališču za delavske otroke in tudi v Erna Barnetinem domu v Stockholmu ter v ogrskih domovih za dojenčke doprinesli praktične dokaze, da prenese že enotedenski dojenček medene porcije do 5 gramov. Pa ne le, da jih prenese, ampak med celo pospeši in okrepi njegov razvoj. Važno pa je, kako in kdaj damo lahko otroku med kot dodatek k hrani. Treba je, da pazimo na potrebno količino, to pa tudi pri otrocih, ki kažejo posebno poželenje po medu. Povsod, kjer so delali z medom poizkuse, so nesporno dognali, da se lahko priporoča slajenje mleka in močnika z medom.¹

Čebele morajo naravi pomagati. V Pensilvanijo so morali letos spomladi uvoziti sedem tisoč panjev iz Alabane, da so po-

magali pri oprashañju cvetja na petih milijonih jablan. Ta ukrep je bil potreben, ker je huda slana del cvetja uničila ali pa težko poškodovala. Nadejajo se, da bodo s pomočjo čebel škodo večinoma izravnali.

Odpornost proti boleznim, posebno proti gnilobi. Ervin C. Alfonsus piše v ameriškem Bee Journalu, da so od vseh čebelnih pasem najbolj občutljiva italijanska, najmanj pa nižjeavstrijska. Vrstni red je: 1. italijanska čebela, 2. švicarska črna čebela, 3. črna nemška čebela, 4. kavkaška čebela, 5. kranjska čebela, 6. nižjeavstrijska čebela. Tedaj je naša pasma med najodpornejšimi.²

Pred prevažanjem nasvetuje vsak čebelar, da je treba čebele nakrmíti s tekočo krmo, če nimajo odprtega medu v panju. To pa zato, ker se morajo čebele napiti medu, ko se jih prenaša in naklada. Če ni tekočega medu na razpolago, se zelo razburijo.

Kako spravimo čebele pred prevozom v panj? Ni treba poudarjati, kako mučno delo je to za onega, ki nima verand pri panjih, zlasti če čebele močno prisedajo. Dr. Zander pa je našel dobro sredstvo za pregon: surovo karbolno kislino, ki jo razredčimo z vodo (en del kisline na 20 delov vode). Steklenico zamašimo s preluknjanim zamaškom. Potem naškropimo raztopino na krpo, ki jo obesimo pred žrelo na panj. Kakor bi trenil se čebele umaknejo. Paziti pa je treba, da čebel ne zmočimo. Vonj po karbolu je čebelam tako zopern, da kar bežijo pred karbolno krpo. Dim in voda ni sta tako učinkovita. Če ne v ta namen, nam karbolna krpa pride prav tudi tedaj, če se kak panj pri prevažanju odpre ali razkoplje. Če jo vržemo čez panj, prenehajo čebele vreti iz razpoke. Krpa nam dobro rabi, če smo pri prevažanju čebele spustili v prostor za okenci. Z njo jih preženemo, da se umaknejo med satje, na kar okenca lahko zapremo. Krpo treba namočiti nekoliko dni preden jo rabimo, da se nekoliko osuši in da se ne zamažemo pri prijemanju. Spravljamo jo v pločevinasti posodi, da vonj obdrži več tednov.³

² Med „nižjeavstrijsko“ (S 47) in kranjsko čebelo ni nikake razlike, ker sta iste pasme. Alfonsus je Avstrijec in je naravno, da po njegovem mnenju nižjeavstrijska pasma prednjači kranjski. — Ur.

³ Bog varuj krpo uporabljati pri jemanju medu (ometanju čebel)! Med v satju izredno naglo nategne vonj po karbolu. Zato moramo biti pri uporabi tega sredstva zelo previdni. — Ured.

¹ Zadnji stavek je v nasprotju z navedbo v gornji beležki „Med dojenčkom“. — Ur.

Če te piči osa ali čebela v usta. Včasih se primeri, da čebela ali osa piči človeka globoko v ustih, n. pr. če jemo sadje ali med v satju. Večkrat je bila posledica smrt, ker ni bilo hitre pomoči. Dr. med. Krichbaum nasvetuje, naj vzamemo v takem primeru v usta žličico soli, ki smo jo zmešali z vodo. Sol počasi požiramo. Po njegovih večletnih izkušnjah mineta kmalu oteklina in bolečina.

Kako spoznamo, da hodijo roparice v goste? Če vidimo, da drže čebele, ko odletavajo iz panja, zadnje noge naprej, lahko iz tega sklepamo, da je njih medeni mehurček poln. Ta je v zadnjem delu njih telesa. Čebela pa skuša doseči ravnotežje s tem, da drži dolge noge naprej. Če pa je mehurček prazen, drži čebela zaradi ravnotežja noge nazaj. Pogled na odletavajoče in vračajoče se čebele pokaže tedaj opazovalcu, ali panj sam ropa, ali ga ropajo tuje čebele. Jaz sem že pred leti to zadržanje roparic opazoval, a šele sedaj sem našel razlago.

Kaj pove panj na tehtnici? Pove čebelarju — tako piše dr. Philipp v svoji knjižici — koliko je družina porabila čez zimó in koliko je pridobila ali izgubila spomladi, poleti in jeseni. Opozori ga popolnoma zanesljivo na začetek in konec paše. Pove mu, kdaj lahko toči, kdaj mora točiti in kdaj se odpre kaka nenadna paša. Dajé mu pojasnilo o pašnih razmerah v njegovem okolišu, predvsem pa mu pokaže katera vrsta paše je bolj učinkovita, tako da potem lahko tem razmeram svoje čebelarjenje prilagodi. Čebelar se uči opazovati vreme in razločevati navadne izlete čebel in izlete na pašo. Spozna boljše čas za grajenje satja in kdaj mora dati družinam več prostora. Panj na tehtnici obogati življenje vsakega čebelarja, ki stremi po poglobljenju in zadoščenju. Njegove vzgojne vrednosti ne moremo dovolj poudarjati.

Kako moramo zavarovati čebele proti požaru?

Neki čebelar je prezimoval svoje čebele doma v kleti, spomladi pa jih je prestavil

na plano, približno 1 km daleč od doma. Nevešč v zavarovalnih zadevah je zavaroval čebele samo „na paši“. Zgodilo pa se je, da so mu panji s čebelami vred pogoreli takrat, ko so bile čebele doma na planem. Zavarovalnica mu ni hotela škode povrniti, trdeč, da čebele, ki so bile v bližini doma, niso bile na paši, ampak doma, ker čebelar jih ni prepeljal na tujo pašo, ampak jih je pustil na domači. Prenesti pa jih je moral iz kleti na plano, ker iz kleti niso imele izleta. Čebelar je zavarovalnico tožil. Izvedenec, ki ga je sodišče pozvalo, da poda svoje mnenje, je izjavil, da je smatrati čebele na paši, kakor hitro jih prenesemo iz prezimovališča na kak drug kraj. Razdalja pri prenosu ali prevozu čebel, če so prezimovale v kleti, ne sme igrati nobene vloge.

Prvo sodišče je razsodilo v smislu izpovedi izvedenca; drugo pa je tožbo čebelarja zavrnilo. Kaj se iz tega učimo? Da je treba dobro preudariti, kaj in kako kako reč zavarujemo. Nasvetovali bi sledeče besedilo za zavarovalno pogodbo: Čebele, med, vosek, vse čebelarske potrebščine — panji, stroji, orodje, posoda, oprava itd. — pa naj se nahajajo doma, na paši ali kjerkoli izven doma, povsod pod trdo streho. Pod trdo streho je razumeti vsako streho razen slamnate ali slične lahko gorljive strehe. Za slamató streho je premija znatno višja.

Pripomniti pa moramo, da so v tem primeru zavarovane čebele samo doma ali na paši, ne pa med prevažanjem. Kdor bi jih hotel zavarovati tudi za ta primer, mora to od zavarovalnice izrecno zahtevati. Seveda bo plačal za to še posebno premijo. Sicer pa nosi odgovornost in mora povrniti škodo avtoprevoznik ali pa železniška uprava, če čebele zgorijo med prevažanjem.

Glede zavarovalne premije mi je zavarovalnica sporočila, da računa za zavarovanje čebel in čebelnjakov proti požaru, če je čebelnjak krit s trdo streho 3-50 din, z leseno streho 7 din, s slamo pa 12 din. Za čebele in orodje, ki se nahajá zdaj pod trdo streho, zdaj pod kako drugo, pa 7 din od vsakih 1000 din zavarovane vsote.

Sklep za uredništvo je 20. dne vsakega meseca. Pisma in denar za društvene namene je naslavljati na „Slovensko čebelarsko društvo“ v Ljubljani. Ček, račun št. 11.066. — Blagovne pošiljke (vosek, med) in naročila za čebelarske potrebščine je pošiljati na „Društveno čebelarno“ v Ljubljani, Tyrševa c. 21. Telefon 35-45. Ček, račun št. 15.645. — Društveno tajništvo je v Ljubljani, Poljanska c. 13/I. Telefon 38-38.

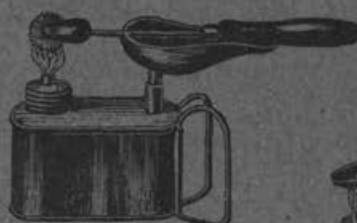
Izdajatelj za Slovensko čebelarsko društvo in urednik: Avgust Bukovec.
Tisk J. Blasnika nasl., Univerzitetna tiskarna in litografija d. d. v Ljubljani. Odgovoren L. Mikuš.

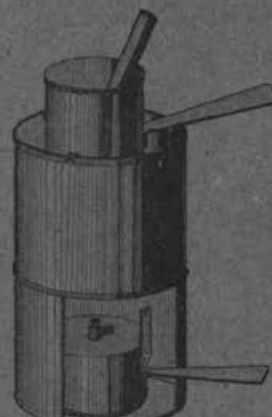
Št. 85. Silo za vrtanje luknjic v satnike.
a) navadno; b) boljše vrste, zelo fino.

Št. 87. Gorilec za razgrevanje kolesca.

Št. 86. Svetiljka za zalivanje satnic in za razgrevanje kolesca, „Grazejeva“.

Št. 89. Topilnik za vosek z gorilec in cevko, za pritrdjevanje satnic z voskom.

Št. 90. Žica, pocinjena, za pritrdjevanje satnic, v pločevinastem zvitku.

Št. 91. Žica, pocinjena, za pritrdjevanje satnic, na lesenem vretencu.

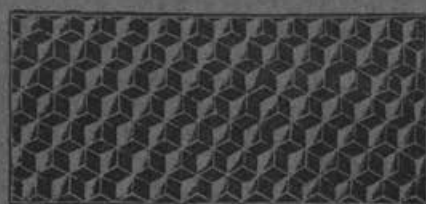

Št. 88. Cevka za pritrdjevanje satnic z voskom.

Št. 92. Satnice iz zajamčeno pristnega čebelnega voska.

V naši tvornici izdelujemo satnice iz čistega sveflorumenega voska pod nadzorstvom društvenega funkcionarja veččaka. Pred podelavo v satnice vosek na poseben način razkužimo in z različni pripomočki preskusimo.

Satnice za A. Ž. panje v velikosti 38×23 imamo vedno v zalogi. Izdelujemo seveda tudi satnice drugih mer in prosimo, da jih naročite po možnosti vsaj do konca marca meseca.

Vosek v zameno za satnice sprejemamo samo do 15. aprila, toda le s pogojem, da je pristen, lepe rumene barve in čist (brez kaleža). Zažganega in nečistega voska v zameno za satnice ne sprejemamo. Take pošiljke dajemo pošiljalcu na razpolago.

a) Brez zamene za vosek; b) v zameno za vosek.

Št. 93. Stiskalnica za satnice.

V zalogi imamo samo stiskalnice svetovno znane trdke Bernhard Rietsche v Nemčiji, ki nam je za prodajo svojih izdelkov v naši državi poverila generalno zastopstvo. Rietscheve stiskalnice so priznane prvovrstne kakovosti. Čuvajte se pred slabšimi izdelki.

V zalogi imamo te velikosti:

a) 24×26 cm; b) 40×20 cm; c) 40×25 cm (za A. Ž. panje); d) 42×27 cm; e) 40×30 cm.

Prva številka je širina, druga številka pa višina sata.

Na željo dobavimo v treh tednih tudi stiskalnice drugih mer.

Št. 95. Žveplen trak za žveplanje satja, uporaben tudi za žveplanje vinskih sodov: a) 1 zavoj; b) 10 komadov.

Št. 94. Žveplalnik za satje. Nepochodno potreben vsakemu čebelarju, ki brani satje čez zimo v omarah ali zabojih.

Skupina D. Potrebščine za kuho voska.

Št. 101. **Stiskalnica za vosek „Virijentova“.** Izdelana je točno po načrtu. Za kuhanje brezhibnega voska je neobhodno potrebna, zlasti za večje čebelarje in čeb. podružnice.

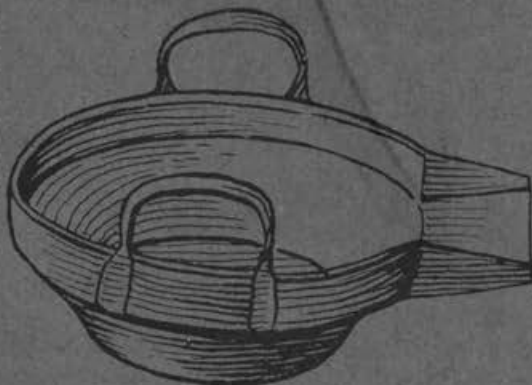
Št. 102. **Načrt za Virijentovo stiskalnico za vosek.**

Št. 103. **Veliki vijak z matico in ročico za Virijentovo stiskalnico,** iz prvovrstnega jekla, skrbno izdelan v specialni tvornici za stroje.

Št. 104. **Zbiralnik za vosek.** Pri kuhi voska potrebujemo to posodo, da vanjo vlijemo vosek in vodo, ki pritekata izpod stiskalnice. Zbiralnik je v vsem podoban ozkemuču točilu brez koša. Napravljen je iz močne bele pločevine. Pri dnu je velika pipa iz madi, da lahko vodo odtočimo.

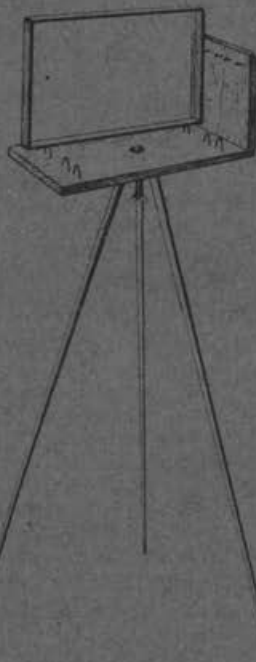
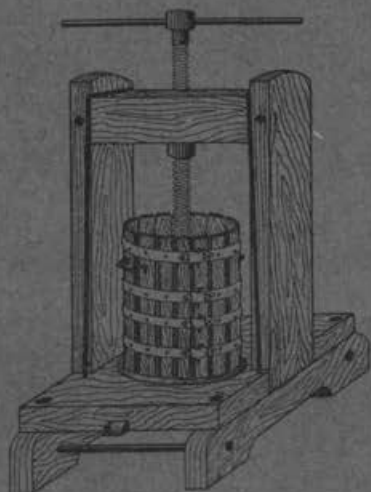
Št. 106. **Vreča iz močnega platna za stiskanje voščin z Virijentovo stiskalnico.**

Št. 107. **Platno,** izredno močno, za izdelavo vreč za stiskanje voščin.

Št. 114. **Stojalo za odlaganje posameznih satov,** rabimo prav uspešno o priliki zaznamovanja matice.

Št. 105. **Zajemalka za vosek,** prav pripravna in potrebna za zajemanje in vlijanje čistega voska pri kuhi.

Št. 113. **Kozica, sklopna za odlaganje satov.**

Skupina E. Pripomočki za delo v panju in zunaj njega.

Št. 111. **Klešče za sate v A. Ž. panju.**

Št. 112. **Klešče za sate v panjih s prečnim delom** (dunajski panji, pavlinovci in drugi).

Št. 115. **Sipalnik „Ideal“ (Stojkovičev) za A. Ž. panj.**

Kakor pravi že ime, je ta sipalnik idealna priprava za ometanje čebel. Preden ga pritrdimo k panju, odstranimo deščico pri spodnjem okencu. Nato ga potisnemo k okencu in pritrdimo z vijakoma k stranicama panja. Spodnji rob sipalnika mora dobro zapirati odprto okencu, da čebele ne morejo uhajati ob strani. Ometene čebele zdrknejo po poševni ploskvi sipalnika do odprtine pod spodnjim okencem ter se mirno in hitro sproše v panj. Premična zapora pri žrelu sipalnika omogoča njegovo uporabo tudi pri A. Ž. panjih na 10 satov.

